

Zdigitalizowano w ramach projektu „OCHRONA I KONSERWACJA CIESZYŃSKIEGO DZIEDZICTWA PIŚMIENNICZEGO”

2007-2010

Wsparcie udzielone przez
Islandię, Liechtenstein oraz Norwegię
poprzez dofinansowanie
ze środków Mechanizmu Finansowego
Europejskiego Obszaru Gospodarczego

Zrealizowano
ze środków
Ministra Kultury
i Dziedzictwa
Narodowego

mansuetudo, clementia, lenitas.

Der Herr billig das Leid der armen
und reuigern mag den Gott glück
Und glückselig sein und glückselig
Gott im großen Frieden ruht.

Nihil in
tactudine
fortius, nihil
potentius
Romanus
comis, acutus
mitis, benignus
clemens, affabilis

In cuius moribus nihil ferreum, nihil asperum, nihil
agreste. Quanto melior, tanto esto mitior. Amb.
Nites sunt, qui cedunt improbitatibus et non resistunt
malo, sed vident in bono malum. Aug.

Nihil tam diu
num habet
quam benignitas
et benig
centiam
Religiosam
speciem ducit
affimationis.

Beatus ac felicissimus rex est vir, qui mansuetus est: nam
vir mansuetus omnibus operibus bonis decoratur.

DD VIII 46/4

Si quis in se habet mansuetudinem et lenitatem, et non resistit
malo, sed vident in bono malum. Aug.

Si quis in se
modestia
continentia
Virtutum omnium
in iuuentute
has et proles sapient
perquam, nū
non estis clamam
et stabilem com
parat auctoritate
Quae modum
dictis affectis per

me in loquendo facis. Si quis in se habet mansuetudinem et lenitatem, et non resistit
malo, sed vident in bono malum. Aug.

Temperantia est abſtinentia alleuius corporis, praefervat a morbis.
Modestia, conti-
nentia, indig-
tas, moderatio
modus linguarum
lana, & ſancti-
admirabilis, in-
dubilis, equalis
inimica, grata
Deo, amica natura
conſervat ſanitatē, vitam inducit, recreat animam, aſtutia
reddidit ad orationem, et diſceſſes conſolationes ſuſcipiendis.
ſubtrahit Roſti, carni ſcilicet arma, et ſubicit ſpiritui ut aſci-
oſa audeat divini obſequii facinora aggredi.
adeo liberalis, ut ſine voluptate nos vivere non patiatur
ſubtrahentes ſibi cibos corporis, recreat animae cibis, et pro
ſenſuum conſolationibus ſpiritus ſolatia tribuit. ut non
voluptatem amiſiſſe, ſed in meliorem ſe commutaſſe exſeriantur.
Coeleſtes illuſtrationes communicat, ſicut Danieli: maculas contra
hoſtes victorias tribuit ſicut tribus eius ſociis contra Nabuchodon-
doſorem: altiffimam extollit ad contemplationem, ſicut Moy-
ſen et Eliam, ad ſpectandum tranſfigurationis myſterium.
In calo hoc Chriſtus menſae ſuae adhibebit. Si ergo et ego
eo peruenire deſidero, a temperantia et ieiunio incipi-
endum: quo Deo vitia reſſumit, mentem eleuat, virtutes
largitur et praemia. O Deum dulciſſime! Per ſitim
Tuam, ſel et acetum ſupplico ut adeo perfectam mihi dones
temperantiam, qua ſoli neceſſitati ſerviam: ieiunium inſu-
adeo ſeverum ſeruem, ſicut Meniuitae; quo iram Tuam, pla-
care, daemones terrene, et Angelos lactificare poſſim, parti-
effectus donorum tuorum in ſecula.
Gula. Gula eſt inordinata comedendi et bibendi appetitio, ſi
prohibitis ab Eccleſia cibis, quis reſcatur: ieiunii leges
praefcriptas tranſgrediatur. Si nimirum cibi aut, potus ſuma
ſum, cum gravi ſanitatis corporis et animae periculo. aut
eouſq. ut iudicii uſus turbetur, vel amiſſatur. Si cibo, aut
potu nimis exquisito, et, melioſiore, quam ſtatus et conditio
requirat, ob ſolam ſenſuum indulgentiam utatur. Si ſae-
pius comedat, vel bibat, quam expediat, vel ut nocere poſſit
aut loco inconueniente contra prohibitionem vel religionis re-
gulam. Si nimio affectu, ob ſolam voluptatem, modo indecente et
nimis ſeſtinantes comedat vel bibat. Non patiamur ita ab appeti-
tu abſtrahi ut comedente corpore ſpiritus ab ipſo abſorbeatur.

Abstinentia oblectationum in ciborum usu sitam moderatam, modicus cibus,
adeo, ut nec in ciborum excedat copia immoderata in parvis victus
glauis: nec auiditate nimis modum tem, totisq, magnis sociis vitae sem
leges negligamus. Illa sanitatis conservatrix, gloriae operatrix, modesta
progenitrix, omnis vitae nostrae moderatrix, fidelissima nobilis paucis
nutrix integritatrix, firmissimum praesidium salutis sem, contenta, ordi
piternae. Est quaedam quasi arx munitissima cum
omnibus virtutibus pugnare cupientium, effertissimorum Christi
militum clausum ad omnes aditus castellum, quod qui se
nue runt, uti oportebat facile furorem feterimorum
hominum cluserunt. Ex illa tanquam radice nascitur vita,
sanitas, alacritas, industria, rerum honestarum studia,
et omnes actiones dignae animo bene morato.
Diuitem docet modestiam: pauperem, parsimoniam:
virum continentiam: feminam, pudicitiam: senem,
qua ratione mortem a se defendat: iuuenem, ut firmiorem
sem vitae habeat. Est in hac virtute tanta vis, tanta
dignitas, tantus splendor: ut sine ea caeterae nec eluce
re, nec cohaerere queant: et quod est commune virtutum
omnium, huic uni tanquam proprium et suum tribuatur.
Reprimis enim corporum libidines, tuctis et custodis
castitatem, auocat mentem a curis vilissimis fluitarum
rerum, ad diuinas et aeternas contem, blandas conuertit.
Diminuit de onere, quo illa deprimitur ad terras: auget
cursum in sem, piternam domum celeritatem: magnifice senti
entis et loquentes de se compercit: submisit se gerentes, et
sui cognoscentes excitat, superbiam et contumaciam con
fundit: alit animi submissionem et modestiam, satisfacit
Deo de peccatis et maleficiis admissis, in posterum ne plura
committantur, obstat, offensionem illius magni patris, si quam
habemus, delet: si quam timeamus, vitat: corporis valetudinem
suffertat: mentis sordes eluit: stultam et scurrilem loquacita
tem repudiat, sobrietatem et moderationem semper amplec
titur: deniq, ut omnia paucis comprehendam, omnium
vitiarum fluctus a nostra pernicie depellit, pectus omnium
virtutum moderatione tranquillat, diabolo ex teret, coele
stes recreat, placat mundi nuntius Fabricatorem et scelerum vindicem

4

seueriffimum. Est vero ~~stultus~~ atq. amens, qui sine huius
maius virtutis consequentibus, et indomiti corporis
sanguine ferocis et exultantis equulei effrenatos impe-
tus, cibi copia et bonitate atq. omni indulgentia re-
tardare se posse confidit. Illi enim immoderato ob-
stupescit potu atq. passu, nihil magnum et excelsum
cogitare potest, et differtus cibo vinctus, venter ad
supera et coelestia euolare conantem cogitationem
abicit ad libidinem. Itaq. seruator ille omnium genti-
um Christus Iesus, cum omnes appetitiones haberet sua-
ponte obediens rationi: tamen ut nos doceret, si quando
reluctantes relinquere et abicere conarentur obedientiam,
quo pacto possemus eas rationi praebere subiectas,
priusquam ad instituendos homines aggredere-
mur, quadraginta dies et totidem noctes in vasta solitudine
ita vixit, ut nihil unquam cibi caperet, neq. potionis.
Quod cum illi veteres incolae solitudinis et habitatores
quidius rapuissent, Paulus dico, Antonios, Hilarios,
Arsenios, Hieronymos, quando nullo prorsus vivere non
poterant, certe tam modico et tam tenui victu utebantur,
ut nunc eorum continentia propter homines magis
quam propter rem credibilis esse videatur. Elixum aut
affum aliquid capere, luxuriam intolerabilem ducebant.
alii tertio aut quarto quoq. die, succo herbarum aut
paucis caricis semimortuum corpus reficiebant; alii
pane tantum et sale sese tolerabant; alii per pauculis
cariotis alebant frigida membra: alii hebdomadarum
inedia carnis lasciuia et appetitus furorem superare
contendebant; atq. omnes eodem studio et ardore in ex-
ercitu Christi militantes, simulacrum corporis magis, quam
corpus degre trahabant. Magnus est cumulus ad laudem
abstinentiae, ne illa circumfluere, quam tibi negas, et
in flumine circum redundante undis, infra cuiusdam
tantali vnius laudis intuitu Temperantiae, sitis im-
satae copia tolerantiam obstinare. et Horilgio Desiderio.
frugaliter et modeste vivit. Continet se a luxu et intemperantia. Qui
vluendi regulam, et modum sancte ubiq. seruat.

3
Qui voluptatibus et luxui minime indulget. quemadmodum
medicamenta sui alimenta sunt. Si in N. illam specte,
mus continentiam, quae in sensum libidinis refræna-
tione consistit: quis imperatorum in cibo potus modera-
tior in voluptatis usu temperantior illo auspicit aut esse
debit? Nemo in Carolo Gallieni unquam reprehendit in-
gluuiem, qui triginta regno imminetium tyrannorum ob-
sessus exercitiis, post crapulam somnum. euigilans, de
prandii lautitias ministros sescitabat. Nemo in illo pro-
digiosam Helio gabali vinolentiam ostendit, qui non tan-
tam rosas inter unguentas vino stomachum, sed et piscinas
impleuit, natationibus hac balneis idoneas. Nemo luxum
sordidum. Neronis molitiam, qui imani viuendi licentia
vicies et septies milles septentium anno non toto absumpsit.
Taceant illa Romani imperu probra, cum de optimo mo-
deratissimoque imperatore agimus. cui frugalis mensa eru-
ditissimorum hominum colloquiis atq. ingenii oblectamen-
tis magis, quam gulae illecebris instructior; ubi non ferueret
Apicii papina aut Vitellii patina, non ex Charentide aut
Chio ex Campanis Falernisque iugis collecta operose vina,
non phasianorum cerebella, iecinorum scarorum, phoe-
nico, pterorum linguae, muraenarum tactes, ab orientis
occidentisq. oris conquisita: sed obuias seluarum ferae,
fluminumq. pisces. Distinguebant fercula, necessitati, non
deliciis instructa, suis etiam temporibus modis. non im-
portunis horis mensurisq. definita. His optimus im-
perator victus moderati consilii, florentis licet vegetiq.
corporis aestum ab illicita saepius voluptate contine-
bat, temperatissimeq. vivebat.

Qui sic se a carnibus temperant, ut alias eficas difficilioris prae-
parationis et metum maioris inquirant, multum errant. Non enim
hoc est suscipere abstinentiam, sed imitari luxuriam. Aug.
Abstinentia tua atq. ieiunium tuum eo magis Deo grata sunt,
quo cum moribus sacris offeruntur, ut quae in aliis sunt umbrae
culae vitiorum, in te sint ornamenta virtutum. His.
Mater sanitatis est abstinentia, mater aegritudinis voluptas; sine enim
carne et vino cito friget Venus; et a patre Libero, ad in concessam Venere
gradus est, proximus intemperantiae. His.

Modicus ac temperatus cibus carni et animali utilis est. Hieron.
Quid prodest tenuari corpus abstinentia, si animus intumescit super-
bia: quid virtutis Rabel vinum non libere et ira et odio inebriari. Hier.
Per abstinentiam non caro, sed carnis vitia extinguenda sunt. Greg.
In abstinentia discretio seruanda est.
In cassum per abstinentiam corpus alteritur, si inordinatis moti-
bus dimissa mens vitius dissipatur. Greg.
Qui a paradisi gaudiis per cibum cecidimus ad Raec in quantum
possumus, per abstinentiam resurgamus. Greg.
Salus in illicitis non cadit, qui se aliquando et a licitis caute restringit.
Abstinentia est, quando quis pro amore Dei et salute propria, non ab-
illicitis tantum, imo interdum et a licitis atq. concessis se cohibet. Greg.
Qui cibus abstinent, et mala agunt, daemones imitantur: quibus
culpa adest, et cibus deest. Isidor.
Ciborum saturitas carnis
luxuriam suscitatur: edacitatis vitio crescit carnis tentatio.
Saturitati semper libido adiuncta est. At contra ieiunio li-
bido restringitur, ieiunio luxuria superatur. Isidor.
Nihil sic iucundum est, ut cibus bene digestus, ac decoctus. Ni-
hil sic ad salutem, nihil sic sensuum acumen operatur, nihil
sic aegritudinem fugat, ut moderata refectio. Sufficientia quip-
pe cum nutrimento et sobrietate, simul etiam procreat volup-
tatem: exundantia vero morbum facit, et molestias ingerit
et aegritudines generat. Quod etiam facit fames; hoc etiam
facit plenitudo ciborum, magis autem peiora. Fames quippe
in paucis diebus aufert hominem, et liberat ex hac vita pe-
nali: excessus vero ciborum consumit et, utroque refacit corpus
humanum, et macerat aegritudine diuturna, et tunc cum
morte crudeli consumit. Chrysost.
Abstinemus magis propter
sanitatem, quam propter beatitudinem. Chrys.
Semper virtuti cibus ieiunium fuit: de abstinentia quoque pro-
deunt castae cogitationes, rationabiles virtutes, salubria con-
silia; et per voluntarias afflictiones caro concupiscentis mo-
ritur et virtutibus spiritus innoatur. Leo P.
Dirigitur ganea stomachum nulla sarcire res melius, quam par-
simonia. Sol. Cass.
Multis tormentum est: vino carere, et prima
luce excidari. Non est summa felicitatis nostrae in carne ponenda. Sen.
Molestum est iniquis, carere assuetis voluptatibus; abstinere cibo
esurire; haec primo abstinentiae grauiora sunt, deinde cupiditatis
relanguescit. Lepis per se cupiditatibus fatigatis ac deficientibus ante
morsus est stomachus, inde quibus fuit auaritia, cibus odium est, desideria
ipsa moriuntur.

gula suavis est supplicium; statim enim voluptatis suae
culpam luit. Dum corpus onerando sanitatem laedit et vitam
iminuit. Cui va? cui risae? cui sine causa vulnera. Prov. 23.
Attendite vobis, ne forte grauentur corda vestra in crapula et
ebrietate et superveniat in vos repentina dies illa. Affigit Luc. 21.
item spiritum, Rebetat intellectum, eumq. ad orationem effa-
miliaritatem cum Deo ineptum et spiritualium consolatio-
num incapacem reddit. Adfert cordis ignaviam ad res ma-
gnas obsequii divini aggrediendas et perficiendas. Illis
ingentes ob gulam poenas intulit. Adam et Eva ob pomum
degustatum innocentiae statum amiserunt, et paradiso sunt
expulsi. Israelitae in deserto carnes inordinate appetie-
runt: cum adhuc escae eorum essent in ore ipsorum, ira Dei Ps. 77.
aperivit super eos et occidit pingues eorum. Vocatus est Num. 11.
locus ille: sepulchra concupiscentiae. Et alias: Pedit po- Exod. 32.
pulus manducare et bibere et surrexerunt ludere vitu-
lum colere: ut qui ventrem suum pro Deo habuerant vitulum
adorarent: quam tamen ob causam occisa sunt in die illa Exod. 32.
quasi 23 millia hominum. Voraces in futura vita pecu-
liari linguae supplicio afficientur; sicut ille dives qui
epulabatur splendide quotidie tanta in inferno siti cruci-
abatur, ut clamaret ad Abraham: mitte laparum, ut intin-
gat extremum digiti sui in aquam, ut refrigeret linguam meam,
quia crucior in hac flamma, nec tamen obtinuit. Similes
canina fame et siti rabida, ~~et~~ aeterni fellis amaritudine
torquebuntur. L. 2. P. 134.

Abſtinentia. Et quae oblectationem in ciborum uſu ſitam moderatur, adeo ut ne in ciborum excedamus copia immoderata in gluuie: nec auuiditate nimia modum temporisq; praefcripti leges negligamus. Sanitatis conſeruatrix, gloriae progenitrix, omnis vitae noſtrae moderatrix. Fideliffima nutrix integriſſimae, firmiſſimum praefidium ſalutis ſemper aeternae. Modicus victus, parvus victus, ſocius virtutis, ſocia vitae temperatae, paucis contenta et ſuis functionibus deſtinata.

Homo cecus eſt duplici caecitate ignorantiae ac culpae, erroris ac paſſionis; quae duplicem animae oculum cognitionem et amorem excoctant. Homo ſed tota vita otioſus, nec attendens ad virtutum opera; ſed occupans ſe in mendicandis a creaturis huius mundi; praetercurrentibus ſeculis aliquibus, quae eum recedunt, voluptate honore, aut lucro; quod totum tam, parum eſt, ſicut pauperibus collocato. P. 274. L. d. Pol.

Adorare. Religione ſuma colere. Sancte aequae auguſte colere. Deo ad Venerare, co. habere ſupremum cultum. Deum ſuprema veneratione pro-
lex. Adoratio ſequi. Adoratio. Venite adoremus, et procedamus an-
dubitanter. Te faciem Deſ cum capitibus coronatis totius mundi. Au-
ſuma religio, ſuprema uenera-
tio. Dile ergo Reges, et intelligite. Sap. 6. Praebete aures, vos qui
continentis multitudinis, quoniam data eſt a Deo potestas
vobis et virtus ab Altiffimo. Veni, veni auguſtiſſime
Romanorum Imperator, et Aquilam imperialem ſub-
ſterne diuino monarchae; Aquila cum, pulſis euolet
ad ſolem, et dicat: Soli, Soli. Veni, o veni cum
coronis Bohemiae, et Ungariae, et cum omnibus coronis
et terris haereditariis adorans dic: Dominus, pars hae-
reditatis meae, et rege ſaluum fac populum tuum Domi-
ne, et benedic haereditati tuae et rege eos. Veni, veni
Caſar, potentiffime cum gloriſſimo electorali collegio
Tu Princeps Elector Hungariae et Moguntinae, et Collegii
Decane adora eam, et antiquum dierum in throno
Tu Princeps Elector Coloniae, qui ſoles Elector Caſari
coronam imponere, reclinata coram, adora, et dic

Domine Tu es qui coronas in misericordia et
misericordibus. Tu princeps Elector Treuirensis, qui
praeferis in argenteo baculo sigilla imperii, adora et dic:
Domine ponam te ut signaculum super cor meum et cant.
signaculum super brachium meum. Tu princeps Elector
Bavare, qui praeferis somnum imperii, porridge somnum
Pulcherrimo, adora et dic: Roma non est vera servavit tibi. Cant. 9.
Tu Princeps Elector Saxo, qui praeferis enssem Caesari, reclinat
illam altissimo, adora et dic: Dominus exercituum nomen Jerem. 10
hunc. Tu Princeps Elector Brandenburgice! qui praeferis
sceptum Caesari, reclinat illud, adora et dic: Dominus tu es, Isr. 10
qui affers sceptum Regni et das potentiam. Denique tu Prin-
ceps Elector Palatine Rheni, adora et dic: Tuus est Rhenus, et Ps. 88.
motum fluctuum eius tu mitigas. Et tu Dominaris a mari Ps. 71.
usque ad mare et a flumine usque ad terminos orbis terrarum.
Tu Monarcha, tu solus Dominus, tu solus altissimus. Veni Impe-
rator Orientis et Tyranne Bisantine, subverte Lunam tuam
divino Monarchae, adora et dic: Domine tu facere potes,
ut Luna non des splendorem suum. Imo ut Luna vestatur in
sanguinem. Veni, veni Imperator Sphorum magnae Persae et
dic: Schach, nonne Persico est Rex, et lusus latrunculorum
a nobis ortus, ita nuncupatus. Domine! Tu es qui Schach,
hoc est, Reges ad incitum redigis ludendo in orbem terrarum Prov. 8
Tu es, qui superbo Nabuchodonosori in Babylone, nunc
mea, latrunculos Syriae imisisti. Veni, veni magnae 4 Reg. 24,
Indiarum Mogor! et veni cum regnis Bellii et Moltam,
Gitor et Langaji, Aracan, et Mandao, et dic: Domine!
Tu es, qui dicis: Mandabo: et concutiam in omnibus
gentibus sicut concutitur triticum in cribro, et mo-
rientur in gladio omnes peccatores populi mei. Veni,
veni magnae Tartarorum Cham! adora et dic: Domine!
Tu es Dominus, qui facis mirabilia in terra Cham Ps. 105.
Veni Imperator Chinarum cum tuo dracone, adora et
dic: Domine! Tu es Deus rex noster ante secula: qui

- Ps. 72. confringere potes capita Draconis. Veni Rex Hispania,
rum! cum turribus tuis; adora, et dic: Domine! tu es, in
 Ps. 72. cuius virtute sit pax, et abundantia in turribus. Veni
Rex Galliarum cum liliis tuis; adora et dic: Domine! con-
sidero lilia agri, quomodo crescant, et tu es, qui illa
 Matt. 6. vestis. Sed et tu es, qui lilium quod hodie est, cras mis-
 Matt. 6. tere potes in cibarium. Veni magne Poloniae cum
fascia candida circa, pectus Aquilae, adora, et dic: Do-
mine! tu es qui pro fascia pectorali potes dare cilicium
 Ps. 3. ut fortes cadant in praecis. Veni Rex magne Britanniae
Scotiae, et Hyberniae, veni cum Hybernea Cithara, adora et
 Ps. 91. dic: Psallite Domino in Cithara et voce Salvi, quia Dominus
facere potest, ut conticescat dulcedo citharae et alteretur Ci-
 Ps. 24. uitas vanitatis. Veni, veni Rex Daniae cum suis tribus
Leonibus, adora et dic: Domine tu es ille, qui confringis
 Ps. 57. molas, hoc est dentes molares Leonum. Denique, veni, veni Rex
Pieciae cum tribus coronis tuis; Imo veni, veni cum omnes
Reges mundi cum coronis vestris inclinate capita co-
 Apoc. 4. ronata coram Coeli Monarchia, cadite cum viginti quatuor
senioribus Ante sedentem in throno et mille coronas
vestras ante thronum dicentes: Dignus es Domine Deus
nostri accipere gloriam et honorem, quia tu creasti omnia
Verbo, tu Monarcha, tu solus Dominus, tu solus Altissimus
Ingredere, si lubet, illud, decemne Martis fanum, an
Erebi Caminum: ubi sacrilego thure, aut lacuigatus
e rupe, sub excisus e trunco Deus evocabitur in
vota. Stat scrupus aut quercinus in ara Deus, effu-
mant accrae, lustratur populus, lunantur genua,
levantur brachia, tolluntur voces, caduntur
victimae: Popae ferale carmen surdo Numini
occident. 47.

Noli putare, me hoc ^{Adulari} auctus tuis dare, me id assentato. Nimirum
rie loqui, me assentatione uti, velle auribus tuis inferi. Adulare
vix, ad voluntatem id dicere, assentatiuncula quadam assentari
gratiam tuam aucupari. Ne me, putes fecte loqui ad colli-
gendam benevolentiam tuam. Tibi velim, persuadeas, amitti
me, non assentatoris, partes agere. Ne credas me gnatho-
nem agere, amicitiam tuam mundinari, assentationis an-
ticipis benevolentiam quaerere. Necum agas oportet sine
feco. Ille ad alterius non modo sensum ac voluntatem,
sed etiam vultum atq. nutum convertitur. Assentationem
culis haminem a proposito deiecit. Cauda blanditur,
ingrat, oleum in auriculam instillat. Agathoniam
cognit contionem. Cestam habet veneris. demulcet, caput verbis. Adulatio
Adulatio falsa laus et simulata dilectio homine non di-
gna est. Fallaci laude seductio. Oratio gratiae parandae
et ad aurium paritum composita. Venena melle circum-
lita. Mortiferae sirenarum cantus. Peccati nutrix, viti-
um viciis corruptor et fascians veritatem. Magnae
Fortunae pestis. Adulatio aulica quid tragaediarum non
excitavit? Octoginta quinq. sacerdotes occisi: 116s Niobe
internecioni data: Soëgus unus assentator regius hanc
Camerinam movit. Diogenes recte adulationem lethale
onulsum vocavit, quo ut quod iucundum, idem tamen, per-
niciosum. Adulatio vere mulsim lethale, tam est gratagum
noxia, mellitum proptus venenum, et sinceris affectibus cor-
rumpendis certa pestis. Ea de causa Diogenes melleam, pra-
focationem appellabat, ut quae blandimentis oblectaret,
strangularet mendacis. Eo inuenta est haec artium
pestissima; ut doceat hominem crescere in vitiosam alti-
tudinem. Est grave malum, sed suave; lethale malum,
sed civile; malum grande, sed subtile, et potens omni-
fero priori acuo, sed necdum vires perdidit. Quod si
hoc vitium varia clade per orbem grassetur, nequa-
quam ei parandum, sed omnium linguis conuenerandum

est, ut vel cadat omnino, vel saltem incipiat cadere.

Aug. Adulatio fallax crudelis est. Nihil est, quod tam facile
Hieron. corrumpat mentes hominum, sicut Adulatio; plus enim
noceat lingua adulatoris, quam gladius persecutoris.
Impinguat caput oleum peccatoris, cum demulcet men-

Greg. tem fauor adulantis. Oleum peccatoris est dilectio sinu-
lata verborum, quae adulationibus et blandimentis
nostras mentes velut olei pinguedo libenter ingredientiens
rigorem veritatis emollit ad noxias cogitationes amo-

Cassiodorus ficti vel potius ostentationis perducit. Adulan-
tium obsequia in verbis haerent, mens vero eorum falsis

Chrys. non est, sed dolo referta. Habet Assentatio iucunda
principia, eadem exitus amarissimos offert. Omnem
adulationem mendacium aliquod sustentat. Adulatio

Nicoma. ubiuis corrumpit et fascinat veritatem. Nulla in ami-
citiis pestis est maior, quam assentatio, blanditiae adu-
Cic. latio. In obsequio comitas sit; assentatio vitiorum
ad iurgia, vocem amoueat, quae non modo amico,
sed ne libero quidem digna est.

Deleuntius. Adulator ad voluntatem loquens omnia, ad veritatem
Assentator nihil. Quasi mus semper edens alienum panem.

palpo, palpa-
ton parasitus Potentatus cultor, ad gratiam omnia dicere ac facere as-
gnatho pectus. Python formosus, qui veris vel falsis laudibus

Limaceda. adulationis, nactus est. Qui palpatu potentibus et
Paranchonistes turpi assentatione Principis in gratiam aucupatur

Schematoteches mensarum aspecta. qui facta blandiloquentia in rebus
Promocolar. fallit et perdit. Cuius cuncta mendacia fortuna

adulandi certamen est, et vnum amicorum omnium
officium, vna contentio, quis blandissime fallat. Et

eiquidem, qui si lucellum alserit, nihil gloriofum non
affingit. Hinc discant adultores, quam saepe noxium sit,

apud principes viros hoc foedissimo assentationis genere
obgaunire. Nulla pestis certior, nulla venena adulatione

nocentiora sunt. Non adutis aestu suo adulatio
herbam, frutices, flores, decineras radices, et quid

quid vitam promittebat. - Muliebria haec molimina
sunt. Ignorat feminea labia vis fortis, tantumq. a
furo Rurus abest, quantum vis a femina. Tam spisso lau-
dum oleo mentem obnubilant, ut magni veri solem eripiant,
oculis; et pro luce tenebras, pro die noctem iniiciant. -
Adulatorem ubi, Princeps, fenderit, hostem cogitet, et occultum
nominis sui detractorem, scorpium cogitet. Blanditur vultu,
cauda exuberat: laudabit, praesentem, damnabit absentem.
De propinguis mella, de longinquo venena iaculatur, eo
nocentiora, quo minus sentiuntur. Ut sincera in confi-
liis veritas appareret, nudam voluit. - Ut demeret? ^{Austria} Leopoldus.
crimina, sui laudatores exclusit: non ignarus, qui omnia in
Principe laudat, ad detestanda pertrahere. Ut auderent omnes
vera loqui, audire non detrectavit a singulis veritatem. --
Adulatores sunt corui, qui etiam viuis oculos effodiunt. In
de Diogenes: malo incidere in korakas, id est coruos; quam in
kolakas id est, ^{Aut} Adulatores. Adulator anagrammatice
laudator, affini nomine virtutem et vitium exprimit. In
fine non nominis, sed in opere finis discrimin est. Laudator
honorem intendit alterius: adulator ex laude quaestum utilem
suisipsum. Constantino palatini glires, Anasilao Bursarum
finae, Diogeni Cynico canes regii, aliis doriorum aucupes
simiae Aspiciae, vulpes famelicae nuncupantur. Persene,
vult fane hi glires, dum penus scatet, nidulantur haec finae,
dum, parva turget, blandiuntur hi canes, dum offam sperant;
fistulant hi aucupes, dum, pinguem volucrum turbam expec-
tant. Laudant haec vulpes, donec caseum, aut carnis frustum
rostro alieno exprimant, stomacho suo ingerant. Sic
coruus non sibi, sed vulpi cecinit: non coruo, sed sibi vul-
pis est blanda. Nulle fraudum artifex adulatorum dolus
est. Ceu umbra imitantur corpora, ut obtenebrent; bal-
butiunt cum Cristone, ut persuadeant, incurvant dorsum
cum Platone, ut Atlantes teneant fastigia; arcuant collum
cum Alexandro, ut citius metam feriant, ut polybus

244

crefcunt cum die, et cum eodem decrefcunt: colorem mutant,
cum vicinia, ad rupem videntur rupes, ad fluctum a-
qua; ut comodi fui in, ifcitu fumant incrementum
flos oportet vitare eminus, ut, oculi ambules, extra reli-
iactum. Cauendi funt, modum ut rabidi canes, ne morde-
ant: fugiendi a longe, uti affides, ne affibilent ve-
nenum, quo vulnus redditur imedicabile.
Adulatores funt nutritores diaboli. Ancillae infantariae feu
gerariae dum cunas agitant, plerumq. etiam cantant, quo
citius et fuauius infantem fopiant. Sic et adulatores non
laudanda laudant hoc grato fed maligno cantu, et in fo-
porem dant eos, quos blandiffimis verbis velut in cunas
condunt, mouent et accinunt. 52 B. Gregorius eos canibus
conferit lafari vlcera lingentibus: hi corporis abfcelfus ali-
quantifper molli linctu refrigerant, non tamen fanant. Ne-
aliter folent adulatores, quos eodem nomine infigniens Ala-
nus Palatinos canes appellat. Infigriffime de his Hugo Vic-
torinus; Adulator, inquit, amicus eft in officio, hofis in
animo, comptus in verbo, turpis in facto; laetus ad, nofpera
fragilis ad aduerfa; inflatus ad obfequia, anxius opor-
bria, imoderatus ad gaudia; facilis ad humana diffici-
lis ad honefta. Locuftae funt aegyptiacae vafantis omnia
auguffine. Tales mendacia diligunt, ad S. Auguff. Veritatis funt
deftroctores, odiorum inuentores, fatanae mediatores.
Hes, perfcutores, fratres diaboli, illis, perfcutorum fcribit
idem aliquid, lingua adulatoris, quam manus interfactoris.
Interrogatus olim Diogenes, quae beftia veneratiffimos
aut nocentiffimos habent dentes? R, inquit, de feris
animalibus quaeras, eft obtrectator. Si de marfue-
tis, eft adulator. Vulgata iam ars eft, qua non tantum
animum et forniculum, fed et verba fucharo veftimus,
obuia funt linguae, quae verba fefamo ac papaueris
parfo, aut ut Regina Parisatis loquitur, quae verba

Byssina et holoserica vendunt ad vnam. Sunt qui pu-
lyrum, rosas, mel videantur loqui; unde nil miri fit, mul-
tos ab illis decipi. Venera non dantur, nisi melle circum-
lita; nullaq. occultiores sunt insidiae, quam quae latent
in simulatione officii, aut aliquo necessitudinis nomine.
Tu obsequium, putas, amicitiam suspicaris; metiris affectum? 53.
Insidiae sunt. Tibi credis impendi famulatum? miserae
servituti subiiceris. Vide fit, ut nihil stabile firmumq. ab
his sperare possit, nihil illis tuto credi. Promissa, produnt,
quaecumq. si e re sua id futurum arbitrentur, omnium se
successibus expendentes, omnibus subseruientes; tam faciles
in proditorem, quam faciles in assensum; ut nulla illis fides
adhiberi nulla verbis fiducia possit. Tam vernalis oris
homo probat praesens, damna absens, magnamq. quem in
os tulisti laudatorem, saeuum, ubi retuleris, cecum, patiens in-
dicem; quemq. praesentem fortem senferas, propugnatorem absen-
tem validum ferres oppugnatorem. Chrysalidis nimitumq.
coram saeuo cum latet, stentem blande delinuit, terq. unguibus
ac molaribus occubat; A qui sub aspectum mella, et flores effun-
debat, cum procul est, venena et ignes iaculatur. tanquam si quis
praesentem extremis digitis demulceat, absentem fulmine perimat,
aut integris montibus sepeliat. Vbi vero, Carolus V. nonnullos
comuni temporis vitio, aulam dignitatem occupasse, ficta qua-
dam virtutum imagine ac dissimulatione vitiorum compe-
risset, quae omnis politicae ac Reip. turpissima labe est, ac
praesens exitium, qui versutias fraudesq. prudentiae specie,
fictionem veritatis umbra, simulationem virtutis loco
obtruderent, ac fortunae humanae moderantis simula-
crum aliquod, pro diuinac providentiae numine, suo in
animo extruere atq. adorarent: hos ille homines, aulae
polyptos, virtutum semias, vitiorum charybdes, vesicolo-
res upupas, honorum aucupes, mensarum parasites,
Principum scopulos, Regnorum naufragia, procul
ab oculis ac consuetudine sua remouit. 54.

13. Affirmative of

21

Sententiae.
Gregor.

Organicus
Sax. D.

Danapus.

Galien
Vrs.

16
Adulator scorpio est, qui palando incidit, sed cauda ferit.
Assentatores non tantum sunt Dominorum suorum ami-
cores, sed amicos. Stercora Dominorum suorum comē-
dunt ut canes. Idem accidit Principibus a parasitis
quod Actaeoni a canibus: ut nempe devorentur ab
iis, quos alunt. Assentatores non DEUM; sed, sursum
colunt, Euripod. admodum similes sunt, qui modo in hanc
modo in illam partem praecipitatur. Non se moueant
blandimenta eorum: venena tibi sunt, non respicias
adulationes: gladii sunt, et quidem ferreis atq. hostilibus
petriores. Illos enim homines cuncti vident: istos in-
cauti non vident. Illi qui aperte faciunt, cuitantia.
Isti quia occulte insidiantur, occidunt: et hoc pericu-
losiores sunt, ac nouo nocendi genere, peiores: quod
illis ferreis gladiis, nemo est peritus, qui se laedi velit. Iste
multi etiam se occidi volunt, noua aequae inaeestimabilis
mali lethalis illecebra. Illis gladius quicumq. percutitur,
et timore pariter et dolore torquetur: istis quicumq.
occiditur, delectatur. Fuge ergo hoc malum, fuge ad-
sentationes insidiantes tibi, fuge obsequelas noxias
tibi. Ista sunt officia, quae te iugulant. Malum ho-
minem blande loquentem agnosce tuum caputem

Saluian.

Seneca.

Similitudinis.

Plutarch.

esse. Habet enim suum venenum blanda otatio.
Mala pictura fractis vestibus, rugis et angustiorum
representat: et adulator sudoribus, clamoribus ami-
cum imitatur; nihil exhibens sincerum. Simia
cum nec domum possit seruire, more canis; nec one-
ra gerere, quemadmodum equus, nec arare sicut
boves; parasitatur, ac risum mouet: sic adulator
cum in seriis ac grauib. rebus nesciat esse vsui
voluptatum minister est. Adulterina splendo-
rem ac nitorem tantum auri imitatur: sic adulator
gratiam, obsequium et hilaritatem amici. Non ut
Polyus se quibusvis locis, ita nos debemus quorum-
libet moribus adulandi causa nos accommodare.

Vt pictura est tacita *Petrus*; ita silentio quoc. laudat adu-
 lator, nempe vultus. et obsequiis. Vt praeter, fluens aqua
 nullo certo colore est sed semper refert colorem subiecti soli.
 ita adulator sui dissimilis est, in re nata sese adaptans. idem
 Speculum quidquid obicitur imitatur, sic adulator.
 Quemadmodum Heliotropium semper in eam spectat partem,
 qua sol est, et eo condito florem contrahit, sic nonnulli ad
 Regis omnes nutus obsecrunt, et in quodcumq. viderint *Plan.*
 illum esse propensum, in id feruntur et ipsi. Vtrum mire
 crystallum imitatur, res vilissima rem longe praestantissi-
 mam: ita assentatio amicitiam imitatur, res pessima longe
 optimam. Vt nihil infidius melle venerato: ita nihil
 magis cavendum quam blandus hostis. Vt ranae ultra solitum
 vocales tempestatem significant inmerentem: ita cum pluri-
 mum valet apud Principem oratio malorum bonis tacentibus,
 tum instat rerum perturbatio. Vt canes Melitaei potissimum
 in deliciis sunt opulentioribus ac potentibus feminis: ita Prin-
 cipis effeminati deliciis, plurimifaciunt adulatores et adgra- *idem*
 tiom omnia tum loquentes tum facientes. sc.
 Adulter, Noechus, alienae coniugis corruptor. Funestus nup-
 harum castarum praedo. Publicus maritus, imo communis om-
 nium adulter. Alienae uxori suorum inferens vitium affe-
 rens. - Impunitatis exemplum. Ille omnium cubiculorum ine-
 unte aetate, pelles et idem, postea adulter. Proiectissimi, pido-
 ris foemina. Mulier callida et ad veneris flagitia parastutula, *Apol.*
 Vidua libere, proterua, petulante, diues effuse, libidinosa,
 meretricio saucia cum suis adulteris voluptatur. Quae
 Veneris collocationibus securius operatur.
 Adulter velut ante gehennam est omnium miserrimus. *Sententia.*
 omnia suspiciens, et ad umbram contremiscens, ad nullum
 liberis respiciens oculis, sed omnes pertimescens, et qui sci-
 unt et qui nesciunt: acutos videns gladios, impendentes
 lictoris iudicio: in dolore semper est adulter, etiam in tenebris. *Chrysost.*
 aliae sunt leges Caesarum, aliae Christi: illud Parinianus
 aliud Deus nobis praecipit. apud nos, quod non licet fac,

minis; aequè non licet viris; et eadem servitus pari

Hieron. conditione censetur. v. meretrix.

Adulterium Turbini fœdera lecti, Venenum adulterii malis
 permiciosius. Fœditima et prorsus iniquissima matrimoniorum
 violatio. Nefas et iniquitas maxima. Ignis vfg. ad perditionem
 Joh. 21

permissiosus. Foedissima et nefarius iniquissima matrimoniorum
violatio. Nefas et iniquitas maxima. Ignis usq. ad perditionem
Joh. 21

Sol. 3) isolato. Agas e mafiosi. *Crimes irradicans gerimina. Crimen inexcusabile.*

Chrys. Deuorans et omnia transiens gemitu. Tremens iniqua iustitia.
Finitudo ignominia, et aequilibrium, quod non delebitur. Flagi.

Insuper, turpitudine, ignominia, et opprobrium, quod non delebitur. Flagitium, quod Deus omni aeuo est abominatus. Cuius fractus Romi

Aug. cidium. Vitium praeceps, et corcū, pudorem et prudentiam omnem
exterminans. Peccandi consuetudo deterrima. Flagitium, quod im-
manecrescit et roboratur, quod passim impune committitur.

Plinius mentionem faciens ad ulteri^{us} vel in Rege puniti: Canem

Sententiae. Plinius mentionem faciens ad ulteriu vel in Rege puniti: Canem locutum inquit, serpentem latrante in prodigiis accepimus, cum Regno pulsus est Tarquinius. Reuera nunc opus foret loquerentur canes, latrarent serpentes; tot enim ad ulteria committuntur, tam rara plectuntur, ut paene verendum, ne belluae nos accusent tibi

viris audacissime patratae, raro aut timidissime castigatae.

Radix adulterii concupiscentia est impudica. Enim vero adulteri

um mihi omnium minime ferendum videtur. nihil ita onerosum

eff, non bonorum sub rapta, publicatio, non corporis mutilatio

Syncl. viris audacissime patratae, raro aut tenuissime castigatae. =

Radix adulterii concupiscentia est impudica. Enim vero adulteri

um mihi omnium minime ferendum videtur. nihil ita onerosum

eff, non bonorum sub rapta, publicatio, non corporis mutilatio

non liberorum interitus, non exilium et oberratio in externa

regione, non carnifex, non insultum esse, proiecitur. Quocirca

tyrannidem odi, vel maxime, quia eiusmodi contumelias nasci

Liban. mac oblectationis loco habet. 58.

Amulari His aemulamur, qui ea habent, quae nos habere cupimus.
 Contumeliosum est, aliis bonis, quod ipse non habet, in

Imitari in. Emulantis est, angere alieno bono, quod ipse non habeat. He

videre sectari. *romm veteres casus imitari atq. adumbrare videntur. Is homo*
numquam respondere non potuit. Ipse le Romires in

ribus maiorum respondere non potuit. Ipse se homines in
 a. huius exemplum, mores formant. Persequi mores

Regis, velut unici exemplum, mores formant. Persequi mores
Felicis libertate vitam patris expressit. Vitium

*Filius liberalitate vitam patris expressit. Vitam
alicuius. Alioquin exprimere. Quorum aemulari ex*

imitatione ex aliquo exprimere. Quorum acmularum ex
virescentiam satius, quam illorum obscuram diligen

optat negligentiam potius, quam istorum obscuram diligen-

liam. Ciceronem facilius laudare possumus, quam aemulari.
Eundem summo studio aemulatus. 20.

latio animis infusa atq. ingenio Rominum.

Emulatio ^{emulatio} *amoris* ^{emulatio} *intra* ^{emulatio} *arg. ingenuis* ^{emulatio} *nominum.*

Romulus
in uocia imit.

Ardens exaequandi sollicitudo vel studium. Ardor consequendi boni, quo alii fruuntur, et nos cum dolore caremus. Actor imitatio. Inter hos inferius aemulatus exercebatur. Aemulatio nunc sic, nunc desperatione aestuat: nunc ingentia promittit, nunc rursus dolet eripi, quod alior videt affectos; laudis ac gloriae stimulis ad audendum excitatur. Cor diligentiae industriae. Languoris et inertiae interitus. Concertatio studiorum. Aemulandi ratio matura atq. confians: aeris tamen nihilominus ac vehemens, quae cohibet in saepe neq. indecore foris, profunditur. In pueris optanda; quod haec velut in herbis significet, quanta frugum ingenii ubertas ac copia sit futura. Certamen de excellentia et laude susceptum. Nihil tam vile, tamq. vulgare, cuius pat. Sententiae. ficeps malignis aemulatio is stimulis valet. Est bona Mamerin. aemulatio, cum quis sic aemulatur, ut virtutem aemuletur. Est et mala aemulatio, cum quis ea facit, ut recte agere depellat a virtute. Nihil est tam praeiudiciale ad similes, Corysoph. tates, quam aemulatio, in foeminis praesertim. Ea, porro nascitur ex coniunctione, alitur aequalitate, exordescit Plin. invidia. Ut non est verus amor, qui caret zelotypia: ita non amat vehementer virtutem, nisi qui ardet aemulatione. Plut. one recte factorum ab aliis. Nihil pastus atq. obsequium magnanimitatis animi, et quasi cibus quidam aemulatio ac lenior videtur. Est et aemulatio aegritudo, si eo, quod concupierit, alius potiatur, ipse careat. Cic. imitator. Ictator, aduersarius. Aemulandi studio in Amulus credibiliter flagrans. Amulus atq. imitator studiorum ac laborum meorum. Amulus domesticae laudis, Athoramentum quoddam gloriae est ardentior aemulus. Purpuratenim aemulus, dum exagrat suae sui simulachra, et vatorum imaginem inaugurat. Hic sapiens cum sapiente Nirenberg. se exstat, iustus iustam aemulatur, fortis cum forti de virtutibus earumq. praestantia contendit. Sunt enim hic sua praemia laudi, quibus languentes hominum animi excitantur iacentes, et ad salutarem illam, utilem et fructuosam aemulationem inflamato studio rapiuntur. 72

Aestimare Rem magni facere, pendere, non in postremis habere.
Iudicare, cen. Non in minimis ducere, non in ultimo loco ponere.
vere. Alicuius personae rationem, respectum habere. Aliquid
in aestimationem accipere. Decem millibus aurorum
lis aestimata est. Immodicus sui aestimator, iustus, iniustus
rerum aestimator. A graecis quodam tempore omne
punctum doctrina tulit, fuit tamen cum salusculum
illi Romani tribuerent. 74. Suus virtuti honores non
habetur. Virtuti debita merces non tribuitur, illi parum de
fertur. Virtus non quo debet loco est: non quem debet
locum obtinet. Nullo loco virtus ducitur. Nulla ratio
nullus respectus habetur virtutis, in minimis ponitur,
postremum locum obtinet. Huius non aestimo, id florenti
habeo, nauci habeo, noli non duco, minimi puto. Omnium
hominum plus quam te facio neminem. Antiquior,
potior, prior mihi gloria est, quam vita. His existunt
est, ut videtur. Libra. Est nullo numero, nullius nomi-
nis. Nullo in loco est, nullo in honore, nullum obtinet
locum, honore vacat, dignitate caret, morsus iacet.
Vide, quanti apud me sit. Ea res adeo mihi in exalto est.
His existunt. Dirigere Dux esse fore. Magna est aestimatio
aeterna apud Regem. Dirigere hominem. Dirigere fore gratia
Auctoritate et estimatione valde, flores, potius quam
Quem locum apud illum obtinet. Tenes, quo numero
quo te loco habet. Divitias magni pendis, furtis aestimas,
divitiis plurimum tribuis. Plurimum apud te diviti-
tiae valent, magni sunt apud te ponderis. Divitiae tibi in
exalto sunt. Ego vero illas minimi puto, in minimis du-
co, minimi ponderis. Postremae rerum omnium mihi
sunt. Florentum utili, mactandum. Mactum mihi dux fore
buxum idem Nützlichkeit bonum. De honesto, potius quam
de utili laborare, cogitare, curam gerere. Propositum
habere honestum potius quam utile. Ad honestum, potius
quam ad utile nostra consilia, studia, cogitata intendere
dirigere debemus. Antiquior, potior, prior nobis debet

de honesto cura, quam de utili. In nostris consiliis
et cogitationibus, plus honesto, quam utili debet esse loci.
Conferri, referri ad honestum potius quam ad utile nos-
tra consilia, nostra studia debent.
Pretii indicium, impositio pretii aequa non modo in
comoda sed etiam grata. Mihi et res, et conditio, placet sed
ita, ut numerato malim, quam aestimatione. Velut in Sententia.
Bilanciae comparamus rebus. Quanto una lance deprimitur,
tanto attollitur altera. Tanto vilescimus, quanto res preti-
amus; tanto attollimur, quanto ipsas aestimatio deprimi-
mus. Magnus est, qui parva omnia dicit: maximus se, inquam, Niernberg.
maior, qui se negligit. Quis nisi gemma ius, pretium dicit
vriionis? Proinde, picturae quis melius, peritissimo ar-
tifice digna sed? Nec operum, pretium aliquis tarabit me, idem.
lius, quam qui optimus. 77.

Homo comodes et suavitissimis moribus - lenissimis et aman-
tissimis verbis utitur. Quo uno nihil habetur humanius. Comis, blandus,
nec eruditius nec melius. Qui clara fronte et reiecto supercilio, benignus, sua
cilio se omnibus passim exhibet. In quo mira comitas, exoritur.
multas totam efflauit mentem, cuius humanitas omnibus
cognita et facilitas explorata, et genuina dulcedo gustum
in ceteris parit. Qui videtur numeros omnes humanitatis
expleuisse. Tanta facilitate est, ut quem exasperarit, neminem
reperias. Qui benignissimo vultu, oculis, fronte, verbis oc-
currit venientibus, et in aliorum se consuetudinem immittit.
Cui sermonis gratia, comitasque amabilis cum suavi argu-
toque verborum lepore coniuncta. Virginea quadam sua
uitate omnes deuincit, obsequiosa facilitate, etiam illis
qui ei debent obsequium, seruitutis omniū beneuo-
lentiam in se inflectit. Qui audit omnes, omnes bene
excipit, benignius dimittit, amorem prouocat amore,
et omnium corda suavissime captiuat. Homo gratus natus.
Quod ad nullis omnes sine fastu, sine insolentia, sine super-

cilio, non in aedes tantum suas sed et in animum. Quem
 iucundum est videre, gloriosum comitari, loquentem
 audire, summae oblectationis; alioqui familiariter summae
 felicitatis. Qui humanitatem suam exhibet omnibus. In
 quo mansuetudo cum animi demissione coniuncta,
 quod cum neque ferocem ingenii praestantissimi ma-
 gnitudo, neque superbum clarissimi generis nobilitas, neque
 arrogantem vulgata maximae fama doctrinae fecerat.
 Summam gravitate cum singulari comitate coniunxerat.
 Erat in illo comitate condita gravitas, gravitatem adhibebat
 singulari facilitate temperatam. Dicit tunc te doctissi-
 mum esse testantur, facta humanissima.
 Gratiam odiumque, solemnes plerumque scribendi causas
 iam diu procul habeo, nulli mortalium infensus of-
 fensus nulli. Benevolum se praebet in primis omnibus.
 Damnet neminem, ore, calamo, vultu accuset neminem
 laudet omnes; contumelias, et illata damna feral, et
 pro malefactis benefacta respiciat. Petitus per ad-
 versarios? non agnoscat; et pro amicitia habeat; omnibusque
 benevolentiae signis praetextet, et insidias muneribus ante-
 vertat. Declarasti plane hunc tuum adventum a summa esse
 facultate profectum, non nisi ab humanitate tua intemperatum.
 Nullum sibi in hoc beneficio partem vindicat ordinis nostri
 meritum; nullam scholae celebritas; nullam magistri nobili-
 tas; sed totum a bonitate, benevolentia dignitate tua ortum.
 quae dignos eos facit, quibus tuae benignitatis lumen obori-
 tur. Cum splendor vestres ex multis variisque bonis effulgens
 non secus atque lumen solis, omnium oculos mentesque per-
 stringens; obtegitur vos cum humanitatis vestrae quasi
 nube, ut aries nostra ferre posset; et cum amplitudi-
 nem vestrae dignitatis via Roma ipsa careat, contraque
 ipsis vos benevolentiae causa vim illam ornamentorum

iure vobis concessam et traditam, ut his parietum et
sectorum angustis concludentur. Nec feritatem ullam, nec
immanitatem eos exuere est necesse. Demissio in magnitudi-
ne, comitas, morum facilitas, facilis auditus, beneuola
et amica compellatio, frontis amoenitas, utroncabe,
reficia, hilariq. animo, vultu porrecta, facida maxima
et nullo teste porrecta, si qua potissimum necessitas sit,
mal, magno ad magna incitamento sunt. Obesse nemi-
ni, benefacere omnibus, liberalem et suo, parum ex alieno,
esse, nullius unquam aestimationi quidequam derogare,
silensio damanda nemere, vulgare laudanda, etiam
in hoste, magnam ad prima quaeq. ianuam aperit.
Contumeliam deinde et hostem pati et gratias pro iniuriis
tanquam pro beneficio agere et aemulum laudare et be-
neficiis onerare, via ad maxima est. Haec qui fecerit,
magna sperare et imperare magnus potest. sq.

Affabilitas

Saepe quod beneficia nequeant nequeant, verbum affa-
bile impetrat, et vultus serenior: apud vulgus praesertim,
quod ab externis interna metitur, et sui pretium a fron-
te maiorum desumit. Affabilitas artifex est, cunctis
los agit in animis, ut quos aperta vis non valuit, oc-
culte irreperens suauitas duritie expugnata in amorem
inclinet. Suave cum suis colloquium reciproci amoris est
decepereda, crescente illo, hic capiet incrementum, decre-
te decreset. Neq. ullus tam inhospitalato educatus antro,
aut ab omni ciuitate adeo praeclusus est. Misanthropus
quem non benigniora verba ad amorem, affabilis vultus rei-
procum euocent in effectum. Saepe olim vigeat non
nonis colamna, quam lamen vel primus aduentus. Probi
spectus in testes mutui amoris voces eliquauit. Affa-
bilis aliorum praecipue laudem intendit, ad quam etiam cum
reprehendit, manu ducit. Non vilescit ut adulator: non in-
olefcit ut litigiopus; sed medium tenet beatus. Insuper etiam

Benignitas
Comitas
mansuetudo
Comitas
Anonym.

Senec.

omnem adimplet affabilis; quia suum cuique reddit.
 Respondet enim familiaris amicis; benignius extraneis;
 superioribus seris; iuuenibus iuunde; tenerioribus
 blande, dicam verbo: omnibus accomode. Magnus hic
 est, qui attrahit omnes. Attraxit hoc artificio Sy-
 phacem tyrannum Romanis fascibus Scipio: quem nullis
 armis ab imata feritate potuerat abstrahere. Paces affabi-
 lis omnibus laudabiliter; quis omnes illi decentes placent.
 Pacem adunat ferma affabilis. Etiam si audiat, quod non li-
 bet, non tamen audeat, quod libet. Suauiter refigit iaculum,
 molliter infigit verbum. Imo sermonem declinat ama-
 biliter. Hanc affabilitatem summa etiam orbis capita iam
 quondam inter praecipua numerare: Vis nasse, unde tam
 felix Augusto senium? Promiscuis salutationibus admitte-
 bat plebem, tanta comitate adeuntium desideria excipi-
 ens; ut civile arbitraretur, misceri quandoque voluptatibus
 vulgi. Recentiora non addo, ad magnum Magni Caesaris
 filium Ferdinandum II duntaxat prouoco, quo eius
 temporis Coloniae Praeful et Elector: Cum vultu
 mortalium corda rapuisse, nullum etiam ex plebe a
 se tristem abiisse. - Gallicanum Herculem aurea morta-
 lium corda sibi torque deuinxisse fabula fuit, si vis
 veritas erit: sis sermone affabilis, et sequacia infusi-
 culis charitatis dilectorum corda, felici doctus experien-
 tia, tua coges in obsequia. - Moribus tuis ad sit affabili-
 tas, verbis urbanitas. Et autem affabilitas, obuiis salu-
 tare; urbanitas comites eos appellare. Legimus non
 solum in priuatis, sed etiam in ipsis Regibus, quantum
 facilitas blandae affabilitatis profuerit. Quid? faci-
 les aditus: quid? aures patientissimas; quid? benigna
 responsa; quid? vultum ipsum Augusti decoris grauitate
 hilaritate permixta, venerandum quiddam et amabile re-
 nidentem, quis digne exequi posset? Quarum rerum mi-
 raculo sui omnes deuinebantur, ut non tam omnes do-

25.
cerent, quā illum tyrannum ita diu tulerant, quam
quod tali principe tam fero fruerentur. Nason.
Nil magis aduersariorum animos flectit quam placabilitatis
et mansuetudinis nomen. Sit Rex in verbo affabilis, munifi- Aph.
cus in beneficiis, et integre auctoritatis, seruet in omni-
bus dignitatem. Tamam namq. benignitatis conciliat sermo
bonus et lingua gratiosa. Amorem fidelissimum et constan-
tissimum, etiam a durioribus extorquent beneficia et quem
fecere fouent, solidant. -- Non oportet quemquam a Caesaris Tul. Vesp. l. 10.
colloquio tristem discedere. Qui equos domant, primum Similitudo
blandiuntur, ac mollissime tractant, et assuescant frango. Sic Rul.
populus lenitate subigendus. Quemadmodum adamas ad-
uersus omnia inuictus, hircino sanguine, eoque calido ac recen-
ti maceratus malleo frangitur: ita quaedam ingenia nulla
vi peruenias: blanditia emolienda sunt. 92.
Orumna est philosophia brevis; mortis contemplationem Afflictio
inducens. Prodest plerumq. quod nocet: non sola felices reddi- Orumna.
felicitas, sed acerbis etiam suauia, vtilibus noxia permis- aduersitas
centur. Non sic nobis moliantur exitium, non sic ruinam calamitas
omnia, vltis velut gradibus non celsius assurgatur. Latet maior
plenumq. in aduersis solatia, et nubes hae solem tegunt: nu- color luctus
cleus latet in putamine, in vili concha teguntur margaritae, aegritudo
ritae, et marini fluctus naues hauriunt, sed fundunt vni- miseria labor
ones: turbo instructam ad fulmina nubium perturbat aequa. infelicitas
Aduersis virtus erigitur, aduersis alitur in equules pro- mala
ficis, in neruo roboratur, carit in fidiculis triumphat patientia
in catasta. Prospera tibi ad votum fluunt? Retrosaepe tristitia
refluit virtus, melius virtutem aduersa consolidant.
Prostratus afflictusq. calamitatibus et difficultatibus affe- Afflictus
tus atq. animo aeger, luctu perditus, angoribus et molestis infelix pro-
implicatus. Ad calamitatum barathrum deuolutus. Vbi vir stratus fractus
tus est, ibi esse miseria et aerumna non potest. Animus anxius
aequus, optimum aerumnae condimentum. Tanti in percussus
maestitia fuit, quanta. In luctu atq. miseris mors aerum-
narum requies, non cruciatus est. Solioribus acerrimis
anxior, miseris, penos maximis, ingentibus crucior calamitatibus. 94.

Me miseriae, me aerumnae premunt omnes. Opinione
 ne omnium maiorem accipi dolo rem. - Ea videor
 conditione natus, nihil ut boni videam in vita, nihil
 ut mali non subeam. Spes omnes me reliquere. Nemo
 omnium, qui vivunt, me uno infelicior, infortunatior
 infesta, infensa, adversa, iniqua mihi sunt ^{omnia} ~~omnia~~,
 Nulla est tam misera fortuna, quam mea fortuna non
 superet, quae sit cum mea conferenda, quae non infra
 meam fortunam sit. - Haec mihi nascenti dicta lex est,
 ut amarissimam fortunam in omni vita degustarem,
 nunquam ut secunda fortuna vleres, nunquam ut miser non
 essem. Infausto nimirum adversoq. sidere sum natus. Me
 tempestates flagellant; me voluunt turbines; me premunt
 egestas: me insequuntur ludibria, me corriguerunt ae-
 rumnae: lacerant dolores: in me omnis malorum pro-
 cella suos furor exonerat. Omnibus me fortuna machinis
 omni me telorum genere oppugnat. Non adversa tantum
 sed eversa penitus est mea fortuna. - Quam nosum cor meum
 affligitur. Ego tantis circumfessus periculis tantos moero-
 res hausi, ut non potueris maiores quispian mortalium.
 In me famēs, sitis, aestus, frigus, nuditas, paupertas, an-
 gues, aegritudines, aliaq. id genus malorum cohortes
 affiduo conspirant. Perthesus sum vitae tot undiq. aerum-
 nis atq. doloribus circumcinctae. Purior ad me aliqua
 voluptas et laetitia redierat, cum de nouo fatum, pro dolor,
 in me inuit, hoc luctuosius, quo minus expectatum:
 hoc funestius, quo repentinum magis et subitaneum.
 hoc crudelius, quo innocentiores infirmioresq. aggre-
 ditur, obruit, excarnificat. Adeo in me unam omnis
 adversae fortunae malignitas desultat, omnisq. tempe-
 las arietat, omnis iniuria depachatur: ut contra me
 unum et terra et mare et omne genus hominum, et cum
 cta vis inferorum funestis armata facibus coniurasse

et quasi dato signo irruisse videantur. Sortis aduersae
telis expositus sum. Ab ipsa, prope natura, tanquam ma-
tre crudelissima, abiectus et expositus. Videtur mihi cuncta
malorum, plaustro sors in me exonerasse solum. O quot do-
lores hausii! quot acerbitates exorbuui. Ita sum afflictus, ut
nemo unquam.

Nocturno conficere, molestius impli. Affligere
care, dolorem inurere, molestiam creare, calamitatem afferre. Verate, exa-
stare, res me non minus male habet, quam te. Tuam vicem gitare, perdere
doleo. - Obitum Patris tulit acerrime, sic ut incunditatem ex cruciare
omnem amiserit. Tuos omnibus fortunis evertisti, in vlti, torquere, pro-
mum discrimen, in hanc omnium fortunis deterrimam, sternere, de-
omniumq. miserrimam conditionem adduxisti; Tuis exi-
tum perdidisti. Inualitudo tua me valde conturbat, acriter
me torques. Mors illius magno mihi dolori est. Ad totas gentes
urbes conuerberat. Summis difficultatibus germaniam vni-
uersam bellum affert, in multas difficultates coniecit, impulsi. Groggitz.
Honorum, gloriae cupiditas regnandi, inanis gloriae Ambitio
studium, inexplebilis, ardens gloriae sitis, ingenita humini Ambitus,
bus excellentiae cupiditas, pestis in amicitias. qua nihil te, Vanitas,
trius, nihil sedius excogitari potest. Perturbatrix huma, Fastus,
narum rerum; optimi cuiusq. ingenii corruptrix: omni, Superbia,
um bellorum concitatrix, desolentissima morum corrup-
trix, rerum nouarum indagatrix, verae virtutis expultrix.
monstrum humani cordis. Immortalem DEUM! quam enot. Nierentz.
nis ambitio; via non rumpitur scala chusica; ita omnes
volunt ascendere. Unus: Fa Re. Tac Regem; alter Fa mi Re;
fac me Regem; tertius, ta mi sol Re, Tac me solum Regem. Knittz.
Quo magis probanda est, magis laudanda eorum senten-
tia, qui inexplebilem gloriae sitim; perpetuam audaciae,
temeritatis confidentiae comitem ac sociam esse volunt.
sitim dico, cui temperantiae laudem nemo tribuet
qui ambitiosorum animos ita deprauatos, ita vitiorum
sordibus inquinatos nouerit, nullo ut sibi a malefi-
cio temperent, nihil sanum, nihil moderatum cogitent.
nihil quod sit cum modestiae laude coniunctum, meditentur.

Illi cum famam duntaxat praedicationemq. popu-
larem sibi, in omni studiorum suorum ratione propo-
suerint ad eam literarum scientia sunt abusi. Illi autem
illa populari, quam studiosissime captabant, cum assi-
raret lenissime, ultra fortasse, quam vellent, prouecti, eo
saepe delati sunt, ubi amissis rationis gubernaculis,
ac iudiciū, sic variis errorum fluctibus iactarentur,
nullum ut capere possent veritatis portum et honesta-
tis. Nihil esse ambitione potentius, quoties praesertim
animum sublimem et erectum inuapit: omnia labefactat, om-
nia peruertit, omni machina et tormento fortius, mentis
moenia expugnat, neq. quicquam pensi praeter semetipsam
habere potest. Quin ut sanguine hircino adamantem emol-
lire potest, aiunt, ita robustissima consilia affectu illius
collabescunt. Ambitio non expugnat animum sed et de-
flectit, ducit non trahit; et cum voluptate quadam in-
perniciem abit; praesertim quotiescung. meretricula illa
sanctissimae matronae virtutis laruam induit, et ali-
ena pudicitia probat sua.

Sententiae Noli quaerere ab homine ducatum, neq. a rege cathedram
Ecc. 7. honoris? Caritas non est ambitiosa. Non efficiamini
1. Cor. 13. inanis gloriae cupidi. Oruga mentis est appetentia
Sol. 3. dignitatum, si in his suprema spes vitae praesentis lo-
cetur. Resipiscat unusquisq. furore saecularium digni-
tatum et cupidiarum, quae mentem animumq. pertur-
bant, ut compos sui esse non possit. Hoc ipso pernicio-
Ambrosius.rior ambitio, quo blanda est conciliotricula dignitatum
Et saepe, quos vita nulla delectat, quos nulla potuit mo-
vere luxuria, nulla auaritia subruere, facit ambitio
criminosos; et ut dominetur aliis, prius seruit: cur-
uatur obsequio, ut honore donetur; et dum vult esse
dum ut dum vult esse sublimior, fit remissior 126

O ambitio, ambientium crux! Quomodo omnes torques?
omnibus places? Nil acrius cruciat, nil molestius inquit,
etat: nil tamen apud miseros mortales celebrius negotiis Bern.
eius. Ambitio subtile malum, secretum virus, pestis oculi,
ta, doli artifex, mater hypocrisis, liuoris parens, vitio-
rum origo, linea sanctitatis, excoecatrix cordium, ex re-
mediis morbos creans, ex medicina languorem gene- idem.
rans. Complures se scelere contaminarunt imperii Ci.
cupiditate. -- Relinque ambitionem: timida res est, vana
ventosa, nullum habet terminum. Nunquam improbae
spei, quod datur, satis est. Omnia se meruisse se existimat, nec
satis pretio aestimatum putat. Maiora enim cupimus, quo
maiora venerint, intentioq. concitatio est. Ambitio siue
cupiditas in magnarum opum congectu collocata, ut
flammae infinita vis acrior est, quo ex maiore incendio idem.
emicit. Qui studet Plato esse doctrina: dormire cum
beata vetula, ut Euphorion cum Alexandro potare, ut Me-
dius: diues esse, ut Imenias: virtute praecellere, ut Epami-
nondas: doletq. quod vnus non sit haec omnia; perinde
facit, ac si moleste feral, quod non sit leo montanus, et
idem melitaea catella in sinu viduae diuitis. Ambitio
et imperandi cupiditas omnium causa malorum, quae
etiam bene constituta euertere conatur, grauius bella non
solum nostra memoria, sed etiam antiquis temporibus in idem.
uexit in res humanas. Singularis boni fructus est, am- Ennod.
bitionis refractio. Extrema tunica perturbationum
ambitio dicitur, quod reliquis perturbationibus ipsa
adiutrice exutus animus, hanc postremam euit, ut Simplicius
tandem ad ipsum bonum nudus perueniat. Omi-
ferriam seruitutem ambientium! Si duci affectibus
propriis miserrimum est, quale erit pendere alienis? Niremb.
Hinc aliud ambitionis, uililegium, quod imortale vi-
tium sit. illud temporum ambimus, ubi non erimus.

Magnus, et omnino magnus et incredibilis ad
imperandum et ditionem late propagandam im-
pressus humano generi a natura rerum ipsa im-
petus quidam est: cuius incitatione praecipites per-
abrupta omnia ruere solent, quibus per densissima
et praesentissima pericula aura quaedam affulget,
vel imbecillae speculae quoque modo principatus
obtinendi. Qui cupiditatis ambitiosae stimulus
cum omnes assidue pungit mortales, tum eos praeci-
pue, qui geniti in imperio et excepti natali sui
pura, ita se natos ad imperandum putant, ut in-
dignam rem existiment, si qui praeter se terrarum
usuriam, aut suis legibus homines et aequato civi-
tatis iure degant, aut alios regio iure et autoritate
Possin moderentur. ~~127.~~ 127.

Similitudo. Chamaeleon, quoniam aura pascitur, non cibo, semper
hianti efflore: ita qui gloriosis et auris aluntur, popu-
laribus, semper aliquid capstant, quod famam augeat.
Plin. Pau non explicat pennas, nisi laudatus: ita quidam
putant se non habere, quod habent, nisi sint, qui mirentur.
Ut ova plena sedunt, inania fluitant: ita qui vero viri
lulibus, aut literis est praeditus, minus ostentat se, quam
Seneca. qui secus. Ut venti defuturi vehementissime spirare so-
lent: ita mortales cum maxime efferunt sese, tum
proximi exitio solent esse.

Ambitiosus. ^{Wen.} Ardentiori desiderio inensus, qui toto pectore in-
cumbit ad ambitionem, humanae laudis sicien-
tissimus. Diu noctuq. chartis impatiens immortalitatem
apud mortales verans: notus aliis, ignotus sibi ne-
post vitam moriatur, in vita praemoriens. 128 ---
Qui sapientiae nomen aucupatur vndiq. et insula
in omni congressu sui iactantia emendicat. Qui
famam duntaxat praedicationemq. popularem sibi

in omni studiorum suorum ratione proponit. Qui in
 rumorum et concionum ventis colligendis acerrimam
 corporis contentionem mentisq. comentationem ve-
 hementissimam figit. Qui clandestinas laudes eiacular.
 altiora cogitat et ambitioni pedem laxat, interq. spes et
 vota rem gerit. Qui nunc huc, nunc illuc circumcur-
 sudat, aestuat, aures captat ac ramusculos. Qui in profe-
 quenda laude omnes vel corporis cruciatus, omniaq.
 mortis pericula parui esse putanda existimat. Qui sin-
 gulos artus suos fortunae suae daret prodigendos quaeque
 atq. comprehendio laudis. 129. Ambitiosorum animi
 ita depravati ita vitiorum sordibus inquinati, nullo
 ut sibi a maleficio temperent, nihil sanum, nihil mo-
 deratum cogitent; nihil quod sit cum modestiae laude
 coniunctum meditentur. Ambitiosi mercedis loco, lau-
 dum emendicant, quem si forte sibi consequi videantur, tum vero
 beatuli per caelum quadrigis invehuntur domus, grandes car-
 minum offas, quibus vel Cerbero spiritum intercludant, item
 ac saepius ingeminant. O viros sapientiae mancipēs! Vosne
 officinas virtutis instruistis, et offucias quaeritis inanis
 gloriae? Vos mera estis, ut Cato dicebat, mortualia glossaria:
 et non mores et famam: non aliorum vitam, sed laudem
 vestram curatis. Quorum varissima insolentia cui tandem
 esse incognita potest? Videmus quotidie et indignamur eos,
 qui modestiam, et augustum sapientiae nomen professi
 sunt, cum arduis superciliiis, et severo rictu, votisq. et toti-
 us oris gravitate composita, tanquam sibyllae otaculorum
 interpretes verba ex intimo pectore elidere, lauream sibi ob-
 tam praeclearum facinus postulantes? 130.
 Ad iutrix et virtutum comes et vitiorum. Amicitia non
 solum ampla sed etiam iucunda, ditior et affluentior, re-
 missior et liberior et dulcior, et ad omnem comitatem, faci-
 litatemq. mollior; pyladea; ubi in studiis; ambitiosa su-
 catq; naturae apta et conveniens ad res secundas vel aduersas. 132.

Amicitia
 Familiaritas
 Necessitudo
 Amor, socius.
 Caritas.

- Amicitia omnium diuinarum humanarumq. rerum
 cum beneuolentia et charitate summa coniunctio. Firmum
 et pene solum Regnorum ac Rerum publicarum fulcrum,
 ut per eam stent, sine ea concidunt. Quae sub Ponetto no-
 mine hostem legit, et inimicum intus alit, amicum foris
 proficitur. Quae mergit ubi laesit, et inter oscula venenum
 iaculatur, inter arma toxicum propinat. Nullum certius
 est amicitiae vinculum, quam consensus et societas con-
 filiorum et voluntatum. Nihil est tam aptum tam con-
 ueniens ad res vel secundas vel aduersas, quam amicitia.
 Illi coniunctus sum adamantino plane vinculo.
 Amicitiae vincula rumpere. Dissociat amicitias diffimi-
 litudo morum. Cui Remissione vsus eleuatur amicitia
 Conuertisse illorum amicitia in graues inimicitias.
 Sententiae. Amicitia in malo esse non potest. Amicus animae di-
 midium, vitae medicamentum. Hodie sincera et vera ami-
 citia adeo metiosa est, ut non obuia quaeq. sed rarissima au-
 rifodina sit huius ferax, qui itaq. vinculum et catenam
 amicitiae affectat, prius fabricet ansulas retrogradi in-
 alium amoris. Platium huius vitae est, ut habeas cui
 pectus tuum aperias, cui arcana communices, cui secre-
 ta tui pectoris committas, ut colloces tibi fidelem, qui in pro-
 peris tibi gratuletur, in tristibus compatiatur, in perfec-
 tionibus adhortetur, facilis vix, et communis: tuus sum
 totus, sed saucioris est affectus. Amicitia rerum omnium
 est vinculum. Amicitia, quae desinere potuit, nunquam
 fuit vera. Polem e mundo tollunt, qui tollunt amicitiam
 Vera illa amicitia est, et Piristi glutino consulata.
 quam non utilitas rei familiaris, non praesentia
 corporum tantum, non subdola et palpans adulatio,
 sed dei timor, et diuinarum scripturarum conciliandi
 studia. Eadem velle et eadem velle, firma amicitia est.

32
Scio tunc nouellam amicitiam habere dulcedinem, si annosa
seruetur; et illud esse in affectione purius, quod nostri exa-
minauere maiores. Amicitia animis, non annis opri-
matur. Rudis tibi eorum non videatur affectus, quorum
in te cultus annosus est. ¹³⁵ Magis dandis, quam accipien-
dis beneficis amicitiae parantur. Per maximam amicitiam
maxima copia fallendi est. Quemadmodum lac
coagulo concreuit: sic homines compinguntur, et unum fiunt
amicitia. Musica Symphonia constat e diuersis, puta graui-
bus et acutis, inter se ratione compositis. At amicitia constat
similibus. Ut puella in pratis alium post alium flosculum
deceperis, semper nouis aridentibus capitur, mores ne-
gligit: sic qui multas instituit amicitias, mox saturatus
alias quaerit. Ut oculus, in quem humor aut phlegma illap-
sum, parum uidet: sic animi acies, quem amor inumbrat.
Amaritissimus, qui aliquem habet implicatum consuetudine
et beneuolentia. ¹³⁶ Arcissima mihi cum eo intercedit ne-
cessitudo, quotidiana consuetudo, coniunctissime et amantissi-
me cum illo uiuo; amicitiam meam colit officiorum et
britate, et incensis studiis. Ille mihi alter ego. Fratris loco eum
diligio. Mihi ipso nemo est charior, nemo amicior, nemo
iucundior. Est mihi propriis oculis charior. Vix dici potest,
quanto eum amore prosequar. Est in irrupta amicitiae
copula mihi coniunctus. Cetera omnia perferre possum
ac pati: at sine amico meo, delicias meas, amoribus meis
esse, intueri solem hunc non possum. Eius ceruicem creber-
rimis amplexibus attriui; neq. ab eo diuelli possum. Unus in
orbe terrarum ex animo amicus. Mihi cum vita aderit,
meus in te amor ab animo meo nunquam est absfuturus. Nul-
la me res ab instituta semel et confirmata inter nos ami-
citia desciscere cogel. Amicitiae nostrae vinculum nec
Partarum scissures cum filo vitae recident. Vita siue tuig,
amor, pari studio ad metam decurrent. Spiritus ipse, prius
ex huius corpusculi domicilio demigrabit, quam animo meo

Ennohis
Amicitia
Similitudo
Plur.
Idem.
Amicus.
Charus.
Necessarius.
Dilectus.
Studiosus.

impressus tui amor deleatur. Quantum Lachesis fatale
 flamen extendet, tantumdem extendetur meus in te amor.
 Dum lucis usum indulgentia caelitum concedet me ha-
 rebis tui amantissimum. Nulla neq. locorum, neq. tem-
 porum iniuria efficiet, quo minus sim tui studiosus in
 vita. 139. Adeo vivam amoris tui imaginem pectori
 insculpsi meo, ut vix eam mors ipsa sit abolitura. Clavis
 adamantinis amoris nostro fixus es, quos non nisi una
 mors fatali atq. inevitabili telo suo valeat abrumper.
 Amor, qui nos invicem innectit et Herculeo, ut dici solet,
 nodo copulavit, nunquam dissolvetur. Nulla unquam
 negligentiae rubigine decolorabitur amicitia nostra.
 Repertus erit nostrae amicitiae candor. Quam omnia
 elementa e vasta hac mundi machina, redeant in suum
 chaos; ego amore et fide constabo. Amor quo in te feror
 verus est, et omni simulationis integumento evolutus.
 Tua amicitia facum habet, et quasdam benevolentiae
 praestigias. Inest tui amoris sola quaedam facies strepitus
 fucatae amicitiae. Tu amicitiam fovet assentationibus quib.
 quoddam indecoris; et optimo cuiq. maxime suspectis. Talis
 benevolentiam, occulte vero periculum intentas. Tu sub
 amici fronte, inimicum intus alis; tu amorem oculis,
 fronte, verbis loqueris; odia pectore circumfers, quae oppor-
 tunitatem nactus, effundas in nimis credulam mentem.
 Non sunt fideles, quos munus, non gratia copulat; nam
 cito deserunt, nisi semper accipiant. — In amico falso
 comitas, urbanitas, et amica verba tanquam lupanaria
 supra castimoniam blanda et quae facum et artis pluri-
 mum secum trahunt. — Fuge ementiti amoris fluctus
 et refluxus Euripaeae pectora: mergent, non deuegent, de-
 priment navigantem. — Sciebam, te esse hominem dy-
 plicem, et cili; sed non mente Ennii, plures linguae et
 plura corda. Dum molli lingua, et verborum secundo
 publice prodesse videris velle, priuatim officiosissime peri-
 mis. 142.

Conti.

Tibi etiam persuadeas velim, nihil esse vno me suavis-
 sius nihil tibi devotius. Certe quod ad animum meum at-
 tinet, vix in toto orbe esse puto, qui de te aul sentiat ma-
 gnificentius aut praedice honorificentius. -- Benevo-
 lentia tua eo mihi iucundior est, quod ab eo animo est
 profecta, qui sit humanus, facilis, candidus, ab omni
 labe invidentiae alienissimus. --- Nihil post Deum tua
 mihi consuetudine in vita suavius est. Haeres mihi in
 animo, in medullis, in intimis sensibus, in profundo, in
 limbo cordis.

Amica,
 Amasia.

Bella, tenera, salax, culta, ce-
 russata, serica tunica mundule amicta cuius amo-
 omni nutu et furtiva oculorum molitiae satis intelli-
 genti loquitur.

Verbum dulce multiplicat ami-
 cos, et mitigat inimicos: et lingua eucharis in bono te
 homine. Si possides amicum, in tentatione posside eum

Sententia
 Eccl. 6.

Essenim amicus secundum tempus suum, et non permanet
 bit in tribulationis die. Est autem amicus socius men-
 sae, et non permanebit in die necessitatis. Amicus fidelis
 protectio fortis: qui autem inuenit illum, inuenit thesau-
 rum. Amico fideli nulla est comparatio, et non est digna
 comparatio auri et argenti contra bonitatem fidei illius.

ibidem.

Amicus fidelis medicamentum vitae et immortalitatis: et qui ibi
 metuunt Dominum, inveniunt illum. -- omni tempore di-
 liget, qui amicus est, et frater in angustis comprobatur.

Prov. 11.

Natiuum in amici veri benignitate decorem videbis, stabili-
 licet integro laueris oceano. Dulcis vita amico sociata,

Bonae.

morborem omnium, dolorum annuum leuamen unicum
 amicus verus; qua vno amara dulcescunt, mollescunt as-
 pera, laevigantur scabra, prosperantur aduersa stila-
 rescunt tristitia, siccantur lacrymae et mors ipsa in amati
 sinu vita potius, quam mors est.

1442

Scriban.

In vero amico seu-
 rior quaedam benignitas, et tanquam costa matrona-
 lis beneuolentia maturiorq. ac seria dictio. Quem
 diligas, deligas; ne sub amica fronte in inimicum
 vultum offendas: facilis enim vox. Totus sum tuus.

plurimis illa in ore, paucissimis in effectu. Tempore hoc turbido velut implexo syrtibus, et turbine maris obuius jactu hic vnio non legitur. Secura bolide tentandum est huius mani pectoris profundum: cuius si extremum solummodo affectum experiaris, hic amicus nondum est; nondum fide.

Non nuda vox amicus est, non cassa nux, non blandi nictus, non oculi ludii. Cernitur amicus Amore Ore. *Batius* Re. Sicut numum, ita amicum habere oportet probatum. *Phil.* Fidelis amicus hortus est conclusus, fons obsignatus: hortus e quo inmarcescibiles fructus fauoris et beneuolentiae; fons e quo indefinenter stillantes undas reciproci amoris haurire licet. *August.* Sine amico omnis cogitatio taedium, omnis operatio labor, omnis terra peregrinatio, omnis vita tormentum, sine cuius solatio quid est viuere, nisi mori?

Cassiod. Amicus ab amico nec morte separatur. Dato operam, ut multi amici potius, quam multi boues in tua sint domo. *Epist.* Quantum bonum est, ubi sunt praeparata pectora, in quae tuto secretum omne descendat, quorum conscientiam minus quam tuam timeas, quorum sermo solitudinem leniat, sententia consilium expediat, hilaritas tristitiam dissipet, aspectus ipse delectet. Amicorum neq. nobis, neq. cuiquam.

Seneca. aspectus ipse delectet. Amicos neq. armis cogere, neq. auro saluti omnium satis fuit. Amicos neq. armis cogere, neq. auro parare queas: Officio et fide patiuntur. Non exhereditus, neq. parare queas: Officio et fide patiuntur. Non exhereditus, neq.

Idem. thesauri praecipua regni sunt; rerum amici. *Similitud.* Hirundo aestate aduolat, instante hyeme auolat. ita in fidus rebus laetis praesto est; commutata fortuna deserit amicum. *Plin. cum.* Ut malum cibum nec retinere possis citra noxam, nec reuicere sine molestia; ita malum amicum si teneas, laedit. nec tamen absq. inimicitia ac tumultu reuocabilem. *Phil.* potes abicere. Ut crystalli fragmenta sarciri nullo modo possunt: ita difficillimum est, eos reconciliare, qui ex artissima familiaritate in mutuum odium venerint. *Plin.* conia tametsi demigrat, tamen reuersa semper eosdem reperit nidos: ita non oportet amicorum obintermissam.

vitalis consuetudinem obliuisci; sed memoriam illorum
semper nobiscum circumferre. Vt aqua igni admota
calescit: sic nostrum frigus ad amici ardorem. Sicut nauis
his vel eminus conspecta Pharus lucem et solatium affert: sic
nobis afflictis absentium amicorum affectus. Neut agno-
la in locum amissae arboris aliam subferit: sic nos in ami-
cis oportet.

Amor maturus amaritium ardet; inflammatum tempo-
ris diuturnitate desiderium. Piū vel impiū amoris Benuolentia
flama. Studium et ardor quidam amoris. Arcissima gratia
amoris vincula. Charitas effusissima. Inenarrabilis au-
tuantis charitatis vis. Cruelis mentium Procrustes. Ra-
pax illa cordis illecebra, inuictus tyrannus animi, in-
fidiosa illa Siren, suavis ille tortor, blandusq. carnifex. Offe-
suum monarcha supremusq. antistes. Amor est quidam Hieremib.
sui exitus, quaedam a se peregrinatio, cum quodam spon-
taneo interitu. Voluntaria mors et quoddam sine nece-
ssitate fatum. Amor est procreta cordium, trapezita
animorum, tabellarius cupiditatum. Aut mors est, aut
experientia mortis. Gratum vulnus, iucundum vene-
num. Quavis amaritudo, lactum martirium, Gloriosa Petrarca.
mors. Amor animum in res vanas erigit. Ego suauissimo
dolore peresus, aegre ab ipsius latere vestigia molior.
Tanti affectus violentia omnia munimenta praeui-
pilo habet, neq. ullis obiectis impedimentis destinetur, Amplificatio
quin quod velit, efficiat. Amor suas consuetas artes con-
tinuans, de nouo ferit cor eius, resuscitando penes illam
iam pene exoletas flamas. Furis amoris transuersa rapitur.
Fictus ille est a vanis ingeniis, veneratus a turpibus
desideriis, seruatus in memoriam libidinum suorum
ab hominibus otiosis et bonarum rerum incuriosis.
Celebrare amotis venenatas et mortificas sagittas, quid aliud
est, quam pusillanimitatis nos convincere; quis sit eo affectui
penetrabilia cordium incendenda velut obicimus? amor
diuini apud eam sepultus, recipere amissas vires exorsus est
et velut somno excitatus, aut cinere euolutus redire in lucem

et reuiuiscere, animae penetralia occupans. Vbi com-
pletis igne vesano totis praecordius immodice bachiatis
amori exaestuabat, mulier saeuienti Cupidini succubuit.
Amatori huic quas flamas, atq. incendia, quas pectoris
aethnacas deflagrationes, quae busta redacti iam cordis
in cinerem, quos impectos animo tyrannos vultures,
quas fibris instantes promethaeas aues, quos agges-
tos in sinu malorum thesauros, quas noventium
paenas Poetae asperuissent? quas ad eam literas aestuantis
animi ministas atq. interpres, cruore conscriptas, la-
chrymis corruptas, nequitiarum blandimentorumq.
plenas certatim dedissent? isti tui oculi per meos oculos
ad intima delapsi praecordia meis medullis acerrimum
comouent incendium. Utinam intimos pectoris mei sinus
ac recessus posses oculis intueri! perspicere omnes oculi-
tissimos meae voluntatis motus. Iniuriam amori
fecerunt, qui finem pennatum. Quasi vero egeat alis.
Bellus im mortalis! Quid amore pernitius? Amens sacra
et volabunt. Impingatur quodlibet onus amantis hu-
mero, se se leuior efferet. Statuatur in eo molis, illa
erit eius robori tanquam puerilis pilae lapsus ad ludum.
Amorem princeps ille Philosophorum Plato magnum bellum
appellat. Orpheus clauicularium amorem fecit; Rodas habet
clauis, quibus pectus vpius pandit amanti, ut ex se exeat;
et alienius recludit, ut illuc domicilium transferat. Natura
sub votum venit, fies id, quod amaueris; amor labor tui
erit, id te faciet, in quod tendes. Amor, quem desiderium ge-
nit, furius est, ille solum legitimus, qui pater deside-
rii, filius rationis. Amor humor quidam et succus bonita-
tis. Amens quidem et amans sed prudenter amens. Feri-
illud est, nuptium amoris, sacramentum, pro amico aut
cum amico mori. Pecium amoris est mori cum amico.
Fructus cum amico uiuere. - Amor est efficacissimum
pharmacum amoris; pretium amoris; Pharus amoris.
nietat ad se amatoria flama, vocat, dirigit; est ignia,

Nicephorus.

idem

39
rium amoris; extundit e lapide ignes. Cor filicem creat
scintillas, percussum amore, si amari noscat. Amor cum
Echo est; ubi est, redditur, et pari tono respondet. Amor sapi-
entis perfectus orbis est, adaequatus quadraturae virtutum.
Amor est hirudo et spongia affectuum; sugit et ebibit omnes.
Cordis est sicarius, latro cerebri, atq. plagarius animi.
Nullum, pharmacum est efficacius amoris, quam amor. Hieronymus
O amor! quam potens es affectus; affectus reliqui sunt corde
contenti, sed amor etiam sedet in oculis, amor vigilat in
auribus, amor latet in olfactu, amor renidet in labiis,
amor discurrit in lingua, amor sudat in brachiis, amor
volat in pedibus, amor spirat in pulmonibus, amor
calet in visceribus, amor palpitat in arteriis, amor re-
quiescit in medullis. Unde autem tanta potentia? Hic Probus,
hic salta; hoc opus, hic labor. Fuit aliquando de hoc consilium.
Dixit unus, qui erat Physicus, causam esse calentem sanguinem
amantium. Alter, qui Astrologus, causam esse influxum
Astrorum in horoscopoantium. Tertius, qui Optimal,
causam esse mixtionem spirituum in oculis sese as-
picientiumantium. Post longum scrutinium conclu-
serunt omnes, causam non posse indagari et in hoc Epistola
nema motu perierunt. Amor est nescio quid; natus nescio unde;
qui venit nescio quomodo, et accedit nescio quo pacto. --
Ventum nominaveris; qui terra conclusus, imurmurat primum
per omnem deinde sese voluit, reuoluitq. cavernam, ac demum
contineri impatiens incubans sibi montes ei aculatur.
Nubem compellaveris; quae ubi vaporum cumulatione intu-
muerit, iam suo ipsa ponderi impar non distillat in guttas,
sed uno oppida et urbes, campos et agros, regiones et provin-
cias nubifragio contumulat. Ignem nuncupaveris, qui si
coactus in angustias, semetipsum violentior urget; donec
perrupto tandem carcere, liberas aures nanciscatur. --
Nulla vis amore fortior, etiam triplicis ferri munimenta
peruadit. Ametur. Magneticum amoris est robur, rigen-
tia ferro pectora mutuos trahit in amores. Ametur. 154

Sed extrema licet moliantur, non te in omnem turpitudinem
assurgentem certe supra humana omnia viraginis animum
non demolieris. Potes nefande cordium agricola amorem
rere, sed nec segetem spera, nec messem. Cum in semine vitium
fuit, omnis ante herbam perit agricolarum expectatio. Potes
sacrilege mentium incendiarie flamas et ignis iacere, sed ro-
re coeli imbutum pectus non corriges, ardere nequit animus
qui rore madet. Potes, inuerecunde honestatis Propola, regi-
as apparatus nuptias; sed choreas alias non videbis, nisi qui-
bus Heros Visula vigor, moeror ab omni aduocatus conu-
tio ad imaculatum agnum exsiliet. Regius amor imbellis
expugnare, potest animos, non Visulam, amarica non
postulat, nisi ab illo, qui iuxta est charitas: cui vni placu-
isse, omne est amphitheatrum delectasse. Est scilicet stupen-
dum metamorphoseon architectus amor, qui nouis fel in met-
spinas in rolas, turbines in serenitatem, tempestates in quietem,
fuerera in festa, satellitium mortis in coronaria amoris
arma commutare. Non amat, cui tormenta, sunt fel: cruci-
atus, sunt spinae; aduersa, sunt turbines; crudelitas, est tem-
pestas; tyrannis, est funus. catastae sunt mortes. Amor
habet in tormentis mella, in cruciatibus rosas, in crudi-
tate quietem, in tyrannide festum, in catastis coronas.
Amor enim fons est amoris, qui cum bibitur, sitim non sedat
sed accendit. Amor incendium est amoris: quemcumq; inuaserit
animum, paribus flammis inuoluit. Illicium est amoris: per om-
nem semitam, qua graditur, grauissima violentia sequentem tra-
hit amatum. Nihil timentum est amoris. Hoc ubiq; reueris alterius
accipit incrementum. Amor rete est amoris, hoc dum penditur
amor trahitur captiuus. Esca est amoris: hoc dum gustatur,
animus inhamatur. Amor speculum est amoris: quos a se
disperserit radios, recipit cumulationes. Amor cynosura
est amoris: hanc ubi cordis ex solo refulserit, statim
alieni amoris portam recludit. 156. Desiderii de Roper.

ksiaznica@kc-cieszyn.pl